

Midden Nederland

De Vleutense kunstenaar Marjon de Jong, schildert onbewust Japanse karakters. „De schilderkunst komt naar boven, zonder dat ik het weet.“ (Foto Marnix Schmidt)

Met een onzichtbare, Japanse meesterhand

Door Emily Albers
Vleuten

Alsof een onzichtbare Japanse meester haar penseel vasthoudt, zó schildert Marjon de Jong karakters uit het oude Japanse schrift. Zonder het te weten, want ze beheerst de Japanse taal zelfs niet.

Op rustige, bescheiden toon doet de 50-jarige Vleutense haar verhaal. Hoe een Japanse dame, die het oude schrift van haar moedertaal had bestudeerd, haar op één van haar tentoonstellingen in 1993 aansprak. Eén van haar inkt-schilderingen vormde een aantal karakters uit dit schrift met de betekenis: 'De stad in het land in het oosten en de zon'. Ofwel: het land van de rijzende zon, Japan. Het was de eerste keer dat iemand haar hierop aansprak, maar nu, vijf jaar later, is bekend dat De Jong, zonder het te weten, nog veel méér Japanse karakters schilderde.

„Die ene tekening was voor mij iets dat ik zomaar met een ritmische penseelbeweging maakte. De schilderkunst komt naar boven, zonder dat ik het weet. Ik vertelde die Japanse dame ook direct dat ik absoluut niet bewust iets had geschreven, laat staan in Japanse karaktertekens, die ik overigens niet ken, want ik spreek helemaal géén Japans. We waren op dat moment allebei zeer verbaasd en zijn hierna een aantal andere werken van mij gaan bekijken. Het bleek

dat overal wel een woord of een begrip uit te halen viel.“ De Jong is kunstenaar in Sumi-E, dat letterlijk zwarte inkttekening betekent en een traditionele Japanse kunstvorm is. Binnen deze Sumi-E beheerst zij dus, onbewust, de Japanse kalligrafie. Een aantal eeuwen geleden maakten Japanse priesters en monniken in de Zen-filosofie, de kalligrafie tot een hogere kunstvorm. Hierbij was de wijze waarop zij hun penseel bewogen belangrijker dan de uiteindelijke betekenis. De priesters werkten vaak in stilte, in een teruggetrokken wereld. Ook Marjon de Jong voelt zich het best in een rustige omgeving, juist dan heeft zij de ruimte iets te creëren.

De Vleutense schildert sinds 1985, nadat zij in Utrecht op myterieuze wijze, aangenaam werd verrast. „Ik stond voor een kantoorboekhandel en zag prachtige Japanse penseelen, inktstaven en lakzegels in de etalage liggen. Ik wist nog niet dat ze Japans waren, maar deze artikelen troffen mij in mijn diepste wezen. Ik voelde een intens respect voor de makers ervan. Ik besloot wat te kopen. Drie maanden later ben ik ermee gaan werken. Het was eigenlijk niet de bedoeling, maar het was alsof ik geroepen werd hier iets mee te doen.“

Ze besloot les te nemen in de Sumi-E schilderkunst, maar al snel bleek dat haar Japanse lerares haar naast basiskennis over het materiaal, niets kon leren; ze bleek van nature al de Japanse kalligrafieën te beheersen. In Sumi-E, ook

wel 'de kunst van het weglaten' genoemd, staat met één strek de tekening op papier. Het penseel wordt slechts éénmaal in de inkt gedoopt en binnen enkele seconden is de schildering gereed.

Nadat Marjon de Jong nogmaals een Japanse kunstenaar in Nederland ontmoette, die haar evenmin nog iets kon leren, besloot zij alléén te gaan werken. „Ik ben wat gaan lezen over wat Zen-boedhisme inhield. Dat kwam heel herkenbaar over, alsof ik het allemaal al wist. Ik ben éénmaal in Japan geweest, en ook daar had ik het gevoel van herkenning weer tegen. Er kwam ooit een Japanse kunstenaar op bezoek die mij vroeg of ik het werk had van een beroemde, oude Zen-meester. Ik vertelde hem dat ik dat zelf geschilderd had. Het bleek dat deze meester precies was overleden op de dag dat ik voor de etalage van die kantoorboekhandel in Utrecht stond. Na al deze gebeurtenissen is mij duidelijk geworden dat ik toch 'roots' in Japan heb liggen.“ Het schilderen heeft haar veranderd. „Ik heb altijd heel krampachtig geleefd om stand te houden in de maatschappij. Maar om te schilderen heb ik rust nodig. Rust om me heen én rust in mijzelf.“

Werk van Marjon de Jong is tot en met 5 mei te bezichtigen op een tentoonstelling in de muziekschool in Vleuten. Adres: Nieuwe Vaart 3. Toegang gratis. Tijd: tijdens openingstijd van de muziekschool.